

NATUURWERK GROEP LIEMPDE

JAARVERSLAG 2020

Inhoud

Inleidend woordje	3
De albino wespenorchis was er weer!	4
ATTENTIE, ATTENTIE!	8
Amfibieën scherm Savendonksestraat 2020	9
Natuurmomenten 2020	10
In memoriam Bep Vullings	12
Wie is ARK?	12
Nestkasten Den Dungen en omstreken 2020	13
Bijzondere plantenvondsten in Nederland	14
Boomfeestdag Rouwbommel II	15
Kerkuilenbroedsel loopt niet zoals gehoopt.....	16
Spechtinktzwam.	18
Jaarverslag Jeugdnatuurwacht 2020.	19
Dynamiek in het buitengebied	21
Jaarverslag Werkgroep KLE 2020	23
Verslag PR-Commissie	24
Wolven in Brabant	25
Werkgroepen NWG Liempde	26

Inleidend woordje 2021

Het begon zo mooi o.a. met de winterwandeling in de Geelders, en het Kartuizerheggenvechten bij het Groot Duijfhuis op de Hoevedreef m.a.w. het jaar 2020 was voor ons goed uit de startblokken gesprongen, maar was daarop eens een of ander virus; corona, oftewel COVID -19 wat ons land, Europa en de wereld trof.

Het land ging in een intelligente lockdown waardoor onze activiteiten op een laag pitje kwamen te staan, zoals ons jaarprogramma; dat werd in zijn geheel afgelast, maar ook onze werkgroepen werden 'lam' gelegd zoals de planteninventarisaties, en het knotten etc..... maar er was af en toe een opleving toen de coronamaatregelen wat werden versoepeld met name de speciaal ingelaste excursies naar De Geelders/Savendonk en Landgoed Velder

De excursie De Geelders / Savendonk werd ingelast om aandacht te geven aan de aanleg van natuur op gronden aan de Savendonk. Deze gronden zijn aangekocht door ARK met als doel het Natuur Netwerk Brabant, in dit geval De Geelders, te versterken. De tot stand koming van het Natuurnetwerk Brabant (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) lag in deze omgeving al jaren stil, maar door Ark is dit gelukkig 'vlot getrokken' waardoor de leembossen van Het Groene Woud weer uitgebreid kunnen worden. Deze natte leembossen van de Geelders hebben een hoge soortenrijkdom met soorten als houtsnip en wespandief; we moeten daar zeer zuinig op zijn omdat dit soort type bos in Nederland niet zo veel meer voorkomt. De excursie op landgoed Velder kon nog net doorgaan voordat de coronamaatregelen weer aangescherpt werden. De aandacht van deze excursie ging met name uit naar de uitbreiding van het landgoed in de hoek Lagevoortseweg / Oude Grintweg. Deze uitbreiding is ook weer in het kader van Natuurnetwerk Brabant met ondersteuning van Ark.

Het corona virus heeft heel veel te weeg gebracht, veel leed en beperkende maatregelen voor ons 'normale leven'. Aan de andere kant ziet een groot deel van de bevolking in Nederland wel steeds meer in hoe belangrijk natuur voor onze gezondheid is; 3 van de 4 Nederlanders (73%) vindt dat investeren in natuur een plek moet krijgen in de economische herstelplannen volgens een onderzoek van Motivaction in opdracht van Vogelbescherming Nederland. (*1) . Uit hetzelfde onderzoek kwam naar voren dat 70% van de Nederlanders vindt dat de coronacrisis het belang van het beschermen en uitbreiden van natuur in Nederland onderstreept en 65% van de Nederlanders geeft aan behoefte te hebben aan meer groen in de nabije omgeving en van betere kwaliteit.

Hebben we het nog niet over het rapport van het WereldNatuurFonds (*2) waarin duidelijk wordt hoe we de gezondheid van de mens beter kunnen beschermen door de biodiversiteit beter te beschermen.

Het geeft maar aan hoe belangrijk het is dat er instellingen zijn zoals Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Ark etc., maar ook onze inbreng als Natuurwerkgroep en diverse ander natuurclubs om de natuur in stand te houden en te versterken is van wezenlijk belang. De ruim 170 leden, de diversiteit binnen ons ledenbestand en het vele werk wat al onze vrijwilligers in de diverse werkgroepen verrichten vormen tesamen ook een zeer waardevolle bijdrage voor "Moeder Natuur".

Dank aan eenieder die daar aan mee geholpen cq. gewerkt heeft, we gaan ervoor dat we in 2021 elkaar 'in het veld' meer kunnen zien. vz. Karel Voets

*1: https://www.vogelbescherming.nl/docs/fda01576-a9e9-4f2e-991f-bb3cfd3994a4.pdf?_ga=2.3476464.1548277266.1615127020-94089074.1615127020

*2: <https://www.wwf.nl/wat-we-doen/actueel/nieuws/De-COVID-19-pandemie-en-het-belang-van-een-goed-werkend-ecosysteem>

De albino wespenorchis was er weer!

Midden juni 2020 stond er weer een albino wespenorchis in het bos bij Velder! Ik zeg weer, omdat daar zo'n vijftien jaar geleden ook een paar albino wespenorchissen groeiden! Die zijn toen nog een paar keer teruggekomen op ongeveer dezelfde plaats en voor het laatst waren ze te zien in 2012. En vorig jaar 2020 stond er dus weer een in dezelfde beukenlaan, zo'n 40 meter van de vroegere groeiplaats! Eigenlijk stonden er zelfs twee, die tweede stond ca. 10 meter van de eerste en was heel klein.

De albino wespenorchis: twaalf jaar geleden stond niet ver van deze plek voor de laatste keer deze zeldzame albino orchis

Vlabbij de witte bloemtakken staat een keurig groen exemplaar al in bloei

Twee albino bloeitakken vlak bij een keurig groen exemplaar

Een albino plant

De term 'albino' is niet de officiële aanduiding bij planten voor het gebrek aan bladgroen, dat is 'chlorose' en dat betekent dat de plant gebrek heeft aan een of meer mineralen en daardoor te weinig bladgroen maakt. Maar in eerste instantie maakte deze wespenorchis helemaal géén bladgroen zo te zien en een 15 cm verder staat dan een gewone wespenorchis perfect in het groen! Dan ligt het dus niet aan een gebrek in de bodem, maar blijkbaar toch aan de plant.

Er bestaan natuurlijk veel planten die nooit bladgroen aanmaken. We noemen ze parasieten en men neemt aan dat ze van alles 'stelen' van de planten in de buurt. Ook binnen de orchideeën familie bestaan parasieten die hun behoeftes stelen in de buurt. Een bekende is het vogelnestje *Neottia nidus-avis*: bij ons is het een zeer zeldzame orchidee. Het vogelnestje is bruinig en heeft geen bladgroen en kan dus zelf geen bouwstoffen maken op basis van het koolzuur in de lucht. Ook voor de mineralen kan het vogelnestje niet zelf zorgen: het is dus een volparasiet.

Alles moet dus ergens anders worden gehaald en dat is in dit geval bij een of meer ondergrondse schimmels (mycorrhiza). Onze bodem zit vol met schimmels en de meeste planten gebruiken die schimmels als hulp om aan voedingsstoffen te komen. Maar dat is lang niet altijd eenrichtingsverkeer: ondergrondse schimmels hebben natuurlijk geen fotosynthese want daar is bladgroen en zonlicht voor nodig. Dus hebben ze vaak een 'deal' met bijvoorbeeld een boom: de boom stuurt suikers en andere bouwstoffen naar beneden en krijgt van de schimmel mineralen en water. De boom heeft die weer nodig bij de fotosynthese: dus voordeel aan beide kanten!

Halfparasieten die alleen mineralen nodig hebben, kunnen ook een aansluiting maken op andere planten, maar ook op de ondergrondse schimmels. Die halfparasieten kunnen dan suikers en dergelijke terug leveren aan de schimmel. De volparasieten moeten alles halen bij andere planten of de ondergrondse schimmels en kunnen niets terug leveren behalve misschien wat suikers en dergelijke die ze over hebben. Er is dan natuurlijk duidelijk het risico dat de schimmel uitgeput raakt en de volparasiet dus ook!

De orchidee vogelnestje is een vaste plant en een volparasiet, die er negen jaar over doet om in bloei te komen volgens Wikipedia! Die moet dus erg zuinig zijn op zijn leveranciers! De oplossing voor de volparasiet is om dan een schimmel te zoeken die al samenwerkt met bijv. een boom! Dan levert die schimmel dus mineralen aan de boom én aan de parasiet en krijgt van de boom suikers en dergelijke terug waarvan een deel wordt door geleverd aan de volparasiet. Of deze koppelfunctie verder nog extra voordelen heeft voor de schimmel is niet duidelijk, maar het werkt in ieder geval. De deskundigen noemen dit 'mycoheterotrophy'.

Parasiet of niet

De deskundigen zijn het redelijk eens over de beschrijving van parasiet en halfparasiet zoals hiervoor; al zullen ze mijn samenvatting wel wat erg simplistisch vinden. Maar over het leven onder de grond en de samenwerking met wat er bovengronds groeit, weten we nog maar bijzonder weinig. En dat blijkt ook als het gaat over de albino wespenorchis.

Dat de wespenorchis samenwerkt met ondergrondse schimmels is dus niet bijzonder. Dat deze orchis een voorkeur heeft voor speciale schimmels is ook waarschijnlijk, want de wespenorchis staat wel heel vaak bij beuken. Maar dat de ene plant van de wespenorchis wel bladgroen maakt en de volgende niet, is wel heel vreemd. Je kunt je voorstellen dat de ene variant van de wespenorchis altijd groene bladeren heeft en een andere altijd witte zodat het eigenlijk twee ondersoorten zijn met mogelijk een voorkeur voor de bijbehorende standplaatsen. Maar dat lijkt hier niet het geval.

Maar wat dan wel? Het is misschien niet zo erg toevallig dat de grote en de kleine albino planten allebei vlak bij een gewone, groene wespenorchis staan. Ik kan me voorstellen dat de albino af en toe wat 'leent' bij de groene neef vlakbij. Ik heb wel eens gelezen over bomen die via ondergrondse schimmels elkaar ondersteunen met voedingsstoffen en dus moet dat bij gewone planten ook kunnen. De albino is dan 'gewoon' een plant met een gebrek, maar gelukkig een met een buddy in de buurt!

Tijdens de groei

Toen ik eind juni voor de eerste keer de albino wespenorchis weer zag, besloot ik minstens een keer per week te gaan kijken. Ik had twaalf jaar eerder namelijk geen foto's gemaakt van de bloeiende plant. Bij mijn eerste bezoek vorig jaar had de grote plant al heel duidelijke bloemknoppen. Die bloei liet toch langer op zich wachten dan ik verwachtte, maar iedere keer maakte ik wel foto's. Achteraf bleek uit die foto's dat er tijdens de groei van de albino's nog iets vreemds gebeurde. Aanvankelijk hadden de albino's spierwit blad en wat rood-paarsige stengels. Toen de bloemknoppen dikker werden en zich oprichtten, verdween het paars in de stengels, de bloemknoppen werden gelig met wat paars en de nerven in de bladeren begonnen groenig te worden! De kleine albino vormde toen nog geen bloemknoppen en bleef spierwit.

Weer een week later had de volledig groene buurman de eerste bloemen en de 'grote' witte had nu duidelijk twee bloemtakken of misschien waren het twee aparte planten vlak bij elkaar. In ieder geval hadden ze een heleboel bloemknoppen. Maar de plant krijgt nu een heel klein beetje een groen

waas, het spierwitte is er af. De bloemtakken zijn nu grijzig groen en de bloemknoppen zijn gelig met paars.

De bloemen moeten op kleur worden gebracht, maar nu verschuiven alle kleuren in de plant: minder wit in het blad en een beetje meer groen

In de plant wordt nu duidelijk gewerkt om de bloemen op kleur te krijgen. Ook dit moet gebeuren op basis van materiaal dat de schimmels aanleveren, maar bladgroen is daarbij blijkbaar niet of nauwelijks voor nodig. In de bladeren beginnen de nerven wel een beetje groenig te worden. Zo zien planten er volgens Wikipedia uit die door gebrek aan verschillende mineralen geen bladgroen kunnen vormen en dus chlorose hebben. Het lijkt dus dat de albino wespenorchis wel probeert suikers en dergelijke te produceren om bloemen en zaden te laten groeien en de juiste kleuren te geven maar dat de schimmels niet de juiste grondstoffen kunnen leveren. Zou het dus eigenlijk om een gewone wespenorchis gaan? Het blijft geheimzinnig met die volstrekt normale plant vlak erbij. En de nog steeds spierwitte 'kleine' plant wat verder weg heeft ook een nog steeds een eigen groene buurman! De bloemstengel is hier nu verdroogd bij deze kleine plant, maar het blad ziet er nog redelijk fris uit en is nog steeds spierwit.

De bloei

Zo'n tien dagen later staat de albino plant vol in bloei met in één bloeitak ca. vijftien bloemen! De bloemen zijn rood paarsig, de onderste wat donkerder dan de bovenste. Het blad van de plant is nog steeds wit maar met wat groen bij de nerven, niet meer spierwit. Het ziet er schitterend uit! Maar helaas, iemand heeft de tweede bloeitak (of de tweede plant) tot onder de grond afsneden en de bloeitak van de 'groene buurman' is ook verdwenen: afgesneden boven de laatste grote bladeren! Waarschijnlijk is het als een zeer exquisite boeketje gebruikt! Ik kan me er iets bij voorstellen, maar het is wel jammer.

Jan van Dingenen

Foto: A. en M. van de Waaij

De overgebleven tak van de albino orchis is nu vol in bloei. Het hoogtepunt duurde maar kort, mogelijk door het weer.

ATTENTIE, ATTENTIE!

Nou, het was me het jaar wel, 2020! Nog nooit hebben we zo weinig activiteiten kunnen doen als dit jaar en we weten allemaal waar dat aan lag.

Omdat we elkaar dus nergens tegen kwamen, hadden we als bestuur bedacht om tegen de kerstdagen een attentie bij de leden af te geven.

Het idee was in eerste instantie een kerstkaart, maar een tasje met vogelvoer en kerstkransen er bij is natuurlijk nog leuker.

Dus wij aan de slag; een kerstwens voor in de kaart was zo gevonden en de vrouwen binnen het bestuur mochten de kaart schrijven. (jullie schrijven mooier, wordt er dan gezegd, ja, ja...)

Intussen werden er 120 tassen gevuld met verschillende zakjes vogelvoer en nadat er de kaart en de kerstkransjes bijgestopt waren, begon het kwarwei van het rondbrengen.

Maar het was totaal geen karwei, het was hartstikke leuk om te doen! De verbazing, de verraste gezichten, het enthousiasme en vooral de hele leuke reacties via de mail van een heleboel leden.

De één mailde dat de buurvrouw op het pakket wees, omdat ie het zelf niet had zien staan, een ander had haar man aan het werk gezet om een vogelhuisje te maken, weer een ander waardeerde, naast de attentie, ook de duurzame bezorging (te voet).

Kortom, een leuke actie die zeer geslaagd was, vonden wij en waaruit maar eens te meer bleek: het zijn de kleine dingen die het doen!

Amfibieën scherm Savendonksestraat 2020

Vandaag 9 maart hebben we met 8 leden van de NWLiempde het scherm weer geplaatst. We kregen melding, dat er al enkele nachten wat padden waren doodgereden. De nachttemperatuur was flink omhoog gegaan. Op 11 en 12 maart werden er beide dagen meer dan 1000 amfibieën de Savendonksestraat overgezet. Ze hadden de hele voormiddag nodig om de emmers te legen en de beestjes aan de andere kant van de weg weer los te laten.

Op 19 maart stonden 2 gewone ooievaars + 1 zwarte ooievaar bij de poel aan de overkant te wachten op de padden en kikkers die daar arriveerden. In de natuur is het nu eenmaal “eten en gegeten” geworden.

Het is ieder jaar weer mooi, dat er verschillende leden met kleinkinderen de dieren overzetten. Ook de Jeugdnatuurwacht van Liempde is ieder jaar present. Het is een mooie manier om de jeugd kennis te laten maken met amfibieën. Op 6 april hebben we het scherm weer afgebroken. Met z'n alle hebben we meer dan 4529 amfibieën overgezet. 3786 bruine kikkers, 740 gewone padden en 3 kleine watersalamanders.

Al onze tellingen worden doorgegeven aan 'Padden.nu', een onderdeel van RAVON. Deze houden de landelijke amfibieëntelling bij. Landelijk hebben 70 werkgroepen hun telgegevens doorgegeven aan 'Padden.nu'. Gezamenlijk kwam men op 115.163 geredde dieren.

Met NWG Liempde bleken we op plaats 4 te staan met overgezette dieren. Het is geen wedstrijd, maar toch leuk voor de padden, kikkers en salamanders. Iedereen weer hartelijk dank voor je inzet.

Bert Vervoort

Natuurmomenten 2020

- 15 jan. 2020 We vinden steeds meer bever knaagsporen langs de Dommel. T.V. Meijerij heeft vandaag opnamen gemaakt met ons. Nu waren er knaagsporen bij de waterzuivering in Rooi.
- 07 feb. 2020 Door de hoge temperaturen van de laatste dagen beginnen struiken en planten al uit te lopen en in bloei te komen. Madeliefjes, paardenbloem en dovennetels komen al in bloei. Flinkke groepen kraanvogels foerageren de laatste dagen in onze omgeving.
- 08 feb. 2020 Natuurbrug "de Mortelen" is klaar. Vandaag mocht het publiek de brug eenmalig bezoeken. 2500 à 3000 bezoekers grepen deze kans.
- 09 feb. 2020 De storm Ciara teistert vandaag ons land. Er is al veel schade. Alle buitensporten inclusief de Eredivisie zijn voor vandaag afgelast.
- 10 feb. 2020 In Liempde zijn vandaag 5 ooievaarsnestpalen geplaatst; 3 in het Dommeldal en 2 stuks in de Scheeken, waarvan één in de Rauwbommel.
- 15 feb. 2020 Bij het Groot Duifhuis heeft vandaag het Kartuizer heggenvlechten plaats gevonden. Er waren weer vele groepen aanwezig om een stukje te vlechten.
- 18 feb. 2020 Via Ton Popelies kregen we een melding, dat er een bever was doodgereden bij "de Drie Baarsjes" Liempdseweg 51. De bever is opgehaald door SAMF. (Stichting Afhandeling & Monitoring Fauna-aanrijdingen)
- 26 feb. 202 Gisteravond hebben we een kerkuil opgehaald bij een paardenhouder in Olland. De uil zat bij een paardenveulen in het hok. Als de boer bij zijn veulen kwam, werd hij aangevallen door de uil, volgens de boer. Maar het bleek een uit gevangenschap ontsnapte kerkuil te zijn. De vogel had een blauw citesringetje aan. Hij wilde gewoon op de schouder zitten en voer ontvangen. Vanmorgen heeft de dierenambulance de uil opgehaald. Zo'n uil kan helemaal niet zelfstandig voedsel zoeken en in de vrije natuur snel sterven.
- 29 feb.2020 Februari is zeer nat, winderig en warm verlopen. Gemiddeld viel er 142 mm neerslag tegen 55 mm normaal; met gemiddeld 7,2°C tegen 3,3°C normaal is het ook de warmste februari maand op een na ooit sinds 1990.
- 02 mrt. 2020 Eerste kievitsei ei gevonden in Bruchum (Gelderland) op een maisakker.
- 16 mrt. 2020 De wereld is in de ban van het coronavirus. Ook Nederland is getroffen. In Brabant mogen de kinderen niet meer naar school. Het hele verenigingsleven ligt stil. Ook dat van onze Natuurwerkgroep.
- 25 mrt. 2020 We zien nog steeds oerkreeftjes in de Geelders. Als de temperatuur te hoog wordt zijn ze verdwenen.
- 06 apr. 2020 De eerste huiszwaluwen vliegen weer rond.
- 29 apr. 2020 Vandaag de eerste wielewaal van dit jaar weer gezien en gehoord.

- 03 mei 2020 Nadat we vorige week naar "Het Hollandsdiep" waren geweest om daar de prachtige plant knolsteenbreek te fotograferen, zijn we vandaag weer terug geweest, omdat we van Maarten en Anneke (leden NWLiempde) hoorden, dat er in het achterste wekje enkele brede orchissen in bloei zouden staan. We hebben er mooie foto's van gemaakt en vooral genoten van de mooie bloemrijke weilandjes.
- 11 mei 2020 De jonge slechtvalken op de Liempdse kerk zijn vandaag geringd door Peter van Geneigen en Dirk. Twee mannetjes en twee vrouwtjes gewogen, gemeten en van een ring voorzien. Daarna zijn ze naar de Knoptoren in Sint-Oedenrode gekomen. Ook daar zijn twee vrouwtjes geringd. Ik ben dit jaar niet mee naar boven geklommen, omdat het anders i.v.m. corona te druk werd op het plateau.
- 22 mei 2020 Op Kiskeswei in de Geelders breiden de orchissen zich flink uit. Er staan nu 110 orchissen in bloei, waarvan 87 in het wekje voor de poel en 23 in het andere wekje.
- 01 jun. 2020 Een wolf heeft circa 30 schapen doodgebeten in de buurt van Vlijmen. Er is nogal wat onrust bij de schapenhouders. Vanuit de provincie zijn er speciale schapenrasters uitgeleend om de wolf te weren. Het heeft al weken niet meer geregend. Overal is het kurkdroog. Veel poelen waar o.a. de larven van de boomkikkers, groene kikkers e.a. amfibieën in zaten staan droog. Dus daar komen geen jonkies uit.
- 09 jun 2020 Er vliegt al enkele weken een hop rond in de buurt van de Schijndelse heide. Vanmorgen zat hij op het gazon van Novadic aan de Schijndelseweg te foerageren.
- 10 jun. 2020 De kolibrievlinder laat zich dit jaar op vele plaatsen zien. Deze trekvlinder zie je het ene jaar meer en het andere jaar minder. Zojuist hing er een voor een bloem in de tuin.
- 11 aug. 2020 Heet, heet.... Het is al een week bloedheet. De laatste dagen boven de 35°C. Warmte records worden weer gebroken.
- 20 aug 2020 Op het Heike in de Geelders staan nu 28 klokjesgentianen in bloei. Ook zagen we een koperuil op de bloeiende heide. Een mooie nachtvlinder met koperkleurig banden op de vleugels.
- 21 aug. 2020 We hebben een hittegolf gehad, die 18 dagen heeft geduurd.
- 02 sept. 2020 Een soort die door de warme zomers van de laatste jaren heel goed doet, is de blauwvleugelsprinkhaan. Bij de Hazenputten/Vresselsbos zien we er tientallen. Ook op de Kampina worden ze nu regelmatig waargenomen. Vandaag zagen we de mannetjes achter de vrouwtjes aan springen. Ook enkele paringen waargenomen. En een vrouwtje was met haar achterlijf eitjes aan het afzetten in het mulle zand.
- 03 okt. 2020 Hè, hè, de warmte is verdwenen en gelukkig valt er weer eens wat regen.
- 30 dec. 2020 Langs de oever van de Dommel tussen Rooi en Liempde hebben we op verschillende plaatsen weer knaagsporen van bevers gevonden. Het aantal bevers neemt flink toe op en aan de Dommel. Wie had 20 jaar geleden gedacht, dat das en bever een heel gewone soort zou worden in onze omgeving.

Groetjes de Genieter.

In memoriam Bep Vullings

Op 16 november van dit jaar overleed ons NWG-lid Bep Vullings.

Bep was sinds 1994 lid van de Natuurwerkgroep en heeft zodoende in 2019 ook het jubileumspeldje ontvangen voor 25 jaar trouwe dienst. In het verleden nam Bep deel aan onze wandelingen en is ze ook met een klein NWG-clubje mee naar Bialowiecza in Polen geweest. De laatste jaren was Bep vooral steunend lid, maar daarom zeker niet minder waardevol voor onze club.

Wij wensen de familie veel sterkte met het verlies van hun moeder en oma.

Wie is ARK?

Aanjagers van wilde natuur.

ARK realiseert robuuste natuurgebieden waar de natuur zoveel mogelijk haar gang mag gaan. Dat levert een grote rijkdom aan landschappen, planten en dieren op. ARK ziet natuurontwikkeling in de context van maatschappelijke belangen als recreatie, delfstoffenwinning en klimaatadaptatie, en streeft naar vrij toegankelijke natuur. Sinds 1 januari 2019 is ARK bezig met een klein team rondom Liempde (De Geelders, Dommeldal, Scheeken, Velder) en andere delen van het Dommeldal en ook de Grootte Beerze (tussen Baest en Kampina). ARK maakt daarbij gebruik van het Groen Ontwikkelingsfonds Brabant (GOB), waar iedereen gebruik van kan en mag maken. ARK realiseert hoogwaardige natuur via gebiedsontwikkeling. ARK koopt landbouwgronden, deze landbouwgronden worden voor natuur ingericht of gebruikt als ruilgronden om de natuur op de beste plaatsen te krijgen. ARK wil vooral de natuur terugbrengen die er ter plaatse thuishoort. Rondom Liempde zijn dat vooral de leembossen en in het Dommeldal ook wat moerassen. ARK heeft nu bijna 250 ha grond

ter beschikking, op Savendonk (50 ha) en Dommeldal (Kerkakkers, 10 ha) zijn de percelen nu ingericht. Het volgend seizoen (21/22) worden andere delen van De Geelders, Dommeldal en ook De Hemel (Velder) ingericht. ARK is slechts tijdelijk eigenaar, zo wordt bijvoorbeeld de Hemel straks naar de eigenaren van Velder overgedragen, dat ook weer erg goed is voor het behoud van Velder.

ARK verstuurt regelmatig Nieuwsbrieven die ook binnen de NWG verspreid worden.

Ger van den Oetelaar

Nestkasten Den Dungen en omstreken 2020

Samen met Rien Ondersteijn hebben we nestkasten voor kerk- en steenuilen in Den Dungen, Sint-Michielsgestel en Gemonde opgehangen. De resultaten van 2020 zijn:

Steenuil

Maar liefst 47 bewoonde nestkasten met in totaal 156 jonge steenuiltjes. In het kader van een nestkastproject van de gemeente Sint-Michielsgestel, ervenproject van Brabants landschap en vragen van particulieren om een nestkast te plaatsen zijn er in het najaar van 2019 10 steenuil nestkasten bijgehangen. Tot onze verbazing hebben er, een half jaar later, al in 7 kasten steenuilen hun jonge grootgebracht. Zoveel nieuwe bezette kasten geeft aan dat het biotoop gewoon goed is.

Kerkuil

Het aantal eieren dat kerkuilen leggen is helemaal afhankelijk van de beschikbaarheid van prooidieren (muizen), en was in het begin van het voorjaar niet slecht. Maar aan het eind van het voorjaar stortte de muizenpopulatie in en kwamen de toen al aanwezige jonge kerkuiltjes in problemen. Dit heb je via de webcam van de Natuurwerkgroep in de Liempdse kerk kunnen volgen. Je kunt er niet veel aan doen, de kerkuilen kunnen wel een dip hebben en het met goede jaren hun stand weer aanvullen. Dit is in het verleden al vaker voorgekomen. Dat neemt niet weg dat het geen fijn gevoel geeft als je de jonge kerkuiltje ziet verhongeren. In mijn opgehangen kerkuil kasten zijn er twee particulieren geweest die hun kerkuilen geholpen hebben door bij te voeren. Dit gebeurt met behulp van dode eendagskuikens die je in een dierenpeciaalzaak kunt kopen. Zo zijn er samen in die twee kasten 7 kerkuilen uitgevlogen.

In totaal hebben we bij de controle wel 26 jonge kerkuiltjes aangetroffen, maar we weten niet hoeveel er uitgevlogen zijn.

Toon en Rien Ondersteijn

Bijzondere plantenvondsten in Nederland

Zoals elk jaar de SOVON-dag voor vogelaars wordt gehouden is er ook de jaarlijkse FLORON-dag voor de floristen (in december).

Als start van zo'n dag, die verder vol lezingen en symposia zit is het item 'bijzondere vondsten in Nederland'.

Vanwege Corona was de Floron-dag online en zoals altijd gepresenteerd door biologe/onderzoekster Leni Duistermaa, die ook de auteur is van de vernieuwde Heukels Flora.

Het gebeurt elk jaar wel dat vondsten van een lid van onze NWG daarin worden vermeld, maar afgelopen keer gebeurde dat erg royaal.

Leni begon met de vermelding van de vondst van *Atriplex x Gustafssoniana* langs de Waal in Rossum, een kruising tussen Spiesmelde en Gesteelde spiesmelde, een typische kustplant die nog nooit zo ver landinwaarts werd gevonden.

Geheel nieuw voor Nederland was de eerste vondst van *Cardamine graeca* (Griekse veldkers-een zusje van Pinksterbloem) op een kerkhof in Helmond. Zeer waarschijnlijk is die meegekomen via een potplant die bij een graf is gezet.

Ook nieuw was *Malva weinmanniana*, een Kaasjeskruid-soort langs de Maas in Limburg. Door natuurontwikkeling, aldaar ingeluid door ARK (hier welbekend) treft men nogal eens totaal nieuwe soorten aan die men 'woladventieven' noemt. Dat zijn planten die als zaad zijn meegekomen met geïmporteerde wol uit Australië bestemd voor de West-Europese wolindustrie.

Deze floreerde in de vorige eeuwen (tot midden 20ste) o.a. langs de Maas in België en Nederland. De meegekomen zaden zijn her en der langs de Maas terecht gekomen en konden weer tot ontwikkeling komen bij (grind) afgravingen voor natuurontwikkeling bijv.

De meest bijzondere vondst (zeker voor onze natuurgroep) was in een eeuwenoud ongerept bos, waarin de eigenaar op zijn routine wandeling een frêle Schermbloemige vond. Hij had ze in een vaasje op tafel gezet en vroeg wat het was. Het bleek de Franse aardkastanje (*Conopodium majus*) te zijn, een zeer zeldzame tere plant (familie van Fluitenkruid) met een eetbaar knolletje.

En zo werd dit eetbare knolletje een nationale bekendheid. De vindplaats is vrij afgelegen en wordt niet bekend gemaakt vanwege de kwetsbaarheid en zeldzaamheid.

Het is hoogstwaarschijnlijk de enige oorspronkelijke vindplaats in Nederland van deze soort. Later werd ontdekt (via Margreet) dat er op een meer openbare plek in Liempde ook een groepje stond.

Al met al: Brabant in top!

Rien Ondersteijn

Franse aardkastanje

Boomfeestdag Rouwbommel II

Natuurwerkgroep Liempde gaat in samenwerking met SPPILL, 62.000 m² natuur realiseren in De Scheeken. Om precies te zijn het gebied Hooilanden, wat ligt aan de noordkant van natuurgebied De Scheeken, aan de Vleutstraat. Het gebied maakt met naastgelegen natuurgebieden, Velder, de Mortelen en het Dommeldal onderdeel uit van het Nationaal Landschap Het Groene Woud.

Een gedeelte van het gebied werd tot begin 19e eeuw gebruikt als gemeijnt, een gemeenschappelijk gebied, open, weids en onverkaveld en de boeren van Liempde mochten deze gemeijnt gebruiken. Met dit project wordt het landschapsbeeld van begin 1900 getoond.

Straks is een stukje gemeijnt te zien en een gedeelte wordt kleinschalig ingericht met houtwallen en bosjes.

Die houtwallen en bosjes zouden op de Boomfeestdag door de leerlingen van groep 8 van basisschool De Oversteek geplant gaan worden, samen met onze vrijwilligers. Inderdaad zouden: zoals elk jaar was ook dit jaar alles geregeld en hadden we 67 kinderen, 4 leerkrachten, 26 NWG-vrijwilligers, een wethouder en een aantal persmensen, die er een feestje van zouden maken. Maar helaas van feesten kwam weinig, want voor het eerst in het bestaan van de NWG ging de Boomfeestdag niet door. Nou hadden we al veel bijzondere Boomfeestdagen gehad; zon, regen, hagel, storm, sneeuw, tot aan een bom toe, van alles is voorbij gekomen in al die jaren en iedere keer stonden we met zijn allen weer ergens op een perceel om de natuur in en om Liempde weer een stukje mooier te maken.

De Oversteek en wij hadden het graag door laten gaan, maar omdat de C-regels op dat moment zodanig aangescherpt werden dat we in overtreding zouden zijn als iedereen toch zou komen, zat er niets anders op dan af te lassen. Je mocht op dat moment met niet meer dan 100 (!) personen bij elkaar komen en we hebben verschillende vrijwilligers bij de NWG die in de risico-groep vielen. Goede raad was duur, want het plantmateriaal moest toch echt de grond in. Uiteindelijk hebben we toch met de vrijwilligers alles geplant, maar ja, zonder al die kinderen was het toch wel een beetje een mindere Boomfeestdag.

Volgend jaar nieuwe ronde, nieuwe kansen, desnoods pas in het najaar!

Bernadette Roestenburg.

Kerkuilenbroedsel loopt niet zoals gehoopt.....

Dit jaar liep het broedsel van de kerkuilen in de Kerk in Liempde niet zoals gehoopt helaas.

Afgelopen jaar zat er zoals altijd een koppel kerkuilen in de kerk met jongen, bij de 2de controle op een vervolg-legsel troffen we echter een dode uil aan in de kast. En een oud nest van een kauw in de kast dus de uil was al een tijd niet meer in beeld daar. Afgelopen winter zijn we in de kerk bezig geweest voor een webcam verbinding aan te leggen voor de slechtvalk nestkast en later ook voor de nestkast van de kerkuilen. Tijdens 3 bezoeken geen uil te bekennen totdat we dus op 3 mei teruggingen om de camera nog bij de kerkuilen te bevestigen; de rest werkte ondertussen al. Tot mijn verbazing zag ik bij het openen opeens een nieuw koppel kerkuilen die zaten te broeden op 5 eieren! Wat was ik blij met mijn bewuste keuze om ook dit weer op een avond te gaan doen want je weet immers nooit.....

Toen ze de kast uit gevlogen waren snel de camera aangesloten en een goed uur later kwamen ze terug in de kast. Eerst de man 2 keer die wat rond stond te kijken en te blazen en daarna kwam de man weer binnen en die riep de vrouw ook binnen, wat er toen gebeurde stond ik helemaal versteld van! Recht voor de camera gingen ze over tot een paring dus zo spannend was die nieuwe camera allemaal niet haha.

Na de paring ging de vrouw meteen weer terug op de eieren en broedde helemaal alleen het legsel uit, en op 11 mei kwam het eerste kuiken uit. Op 14 mei kwam de 2de uit, 16 mei de 3de, 18 mei de 4de, en 20 mei de laatste. Tot nu toe zit de vrouw er bijna heel de dag op en maakt 's avonds zo gauw het donker is 1 of 2 korte rondjes buiten van 1 of 2 minuten om de vleugels te strekken. Pa brengt de muizen aan.

Vanaf die dag gaat het helaas achteruit, ma gaat steeds langer mee op jacht om muizen te vangen en al snel komt er veel te weinig voedsel binnen wat al 2 jongen heeft gekost op 25 mei, er zijn er nog maar 3 over op dat moment.

Op 28 mei zijn het er nog maar 2 en is n.r 3 opgegeten door de ouders en opgevoerd aan de jongen. Op 4 juni is er weer 1 gestorven en zit de oudste en grootste nog alleen in de kast, ik zie dan dat er 's nachts maar 1 of 2 muizen gebracht worden wat veel te weinig is natuurlijk en ook de laatste sterft op 7 juni. Hij wordt opgegeten door pa en ma, een erg triest einde van dit o zo mooie webcam verhaal.

Nu rest alleen de grote vraag, Is het echt zo mega slecht geworden ineens met de muizenstand???? Gigantisch in elkaar gezakt door de droogte? Landelijk komen er meer berichten binnen van een erg slechte muizenstand momenteel door de droogte en ook bij de buizerds enz. schijnt hun tol te gaan eisen helaas...

Ook merken wij het zelf hier in onze regio bij de controles in de nestkasten, Steenuilen gaan erg goed dit jaar met mooie broedsels weer maar het valt wel op dat er eigenlijk praktisch nergens muizen op voorraad liggen in de kasten wat we anders veel vaker aantreffen. De Kerkuilen hebben bij ons dit jaar voor de rest allemaal redelijk kleine legsels, we hebben nu 4 koppels over met alle 3 jongen, van klein tot al uitgevlogen dus er zit weer veel verschil in de startdatum. Wel kijk je dan weer vreemd op als je dan deze week weer 1 tegenkomt die nog maar net aan het broeden is en dat dan nog wel op 8 eieren! Dus dan zou je denken dat zij inschatten dat er nog genoeg voedsel is of komt.

Zelf denk ik dat het ook wel eens een erg jong koppel kan zijn of 1 van beide en dat ze misschien nog weinig ervaring hadden en dan kom je natuurlijk al snel wat tekort als het een moeilijk jaar wordt.

Hopelijk gaat het volgend jaar een stuk beter, en voor degene die ze willen volgen dat kan op <https://liempde.peregrines.nl/kerkuil/>

De stand van zaken van de afgelopen jaren:

	Kerkuil		Steenuil	
Jaartal	Aantal jongen	Aantal koppels	Aantal jongen	Aantal koppels
2016	20	5	9	3
2017	21	6	18	6
2018	26	6	39	10
2019	30	9	44	15
2020	20	8	50	15

Met vriendelijke Uilengroetjes,

Dirk Eijkemans en Thieu van Gestel van de Natuurwerkgroep Liempde

Spechtinktzwam.

Als het "plantenseizoen" wat voorbij is, en de herfst zich aandient, gaan we als leden van de plantenwerkgroep vaak nog door met kijken naar de paddenstoelen, die dan onze interesse hebben. Nadat in Noord-Frankrijk al een paar keer enthousiast melding was gemaakt van de spechtinktzwam, stond die mooie paddenstoel al een poosje op ons verlanglijstje. We kenden natuurlijk de geschubde inktzwam, de kale inktzwam, glimmerinktzwam. Maar juist die spechtinktzwam wilden we zo graag eens vinden.

De spechtinktzwam heeft een donkerbruine tot lichtgrijze kegelvormige hoed, met daarop wit-viltige onregelmatige banden, die doen denken aan de veren van een specht. De paddenstoel is te vinden op kalkrijke, lemige bodems, maar werd in Nederland maar zelden gevonden.

In 2019 werd de vondst van een klein aantal gemeld in de berm van de "Bosscheweg" hier in Boxtel. We zijn toen op zoek gegaan en vonden ze in een berm, tussen een fietspad en de weg. Een plek waar enorm veel verkeer langs komt.

De chauffeurs van de auto's hebben zich wel heel verbaasd afgevraagd wat wij daar toch aan het doen waren? We hebben er toen een tiental gevonden. Geweldig!!

In oktober 2020 zijn we weer gaan kijken, maar toen hoefden we niet te zoeken, er stonden er zo veel. We telden er wel zestig, zelfs aan de overkant van de weg stonden er ook nog enkele. En als je de weg reed, kon je vanuit de auto de mooie spechtinktzwammen duidelijk zien staan. De omstandigheden waren blijkbaar heel goed voor deze paddenstoel. Een paar dagen later stonden er op de paden van onze volkstuin, die bedekt zijn met houtsnippers, werkelijk honderden..... Hoezo zeldzaam.....

Anneke en
Maarten

Jaarverslag Jeugd Natuurwacht 2020.

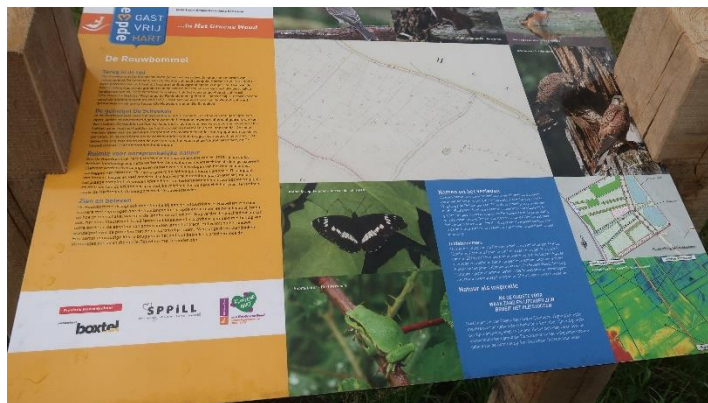
Onze eerste activiteit van het jaar was een bezoek aan Oertijdmuseum de Groene Poort in Boxtel. Met zijn allen op de fiets er naar toe. Binnen hebben we eerst een film bekeken over dino's. Hierna was er binnen en buiten een speurtocht met leuke opdrachten. Na afloop moest er natuurlijk nog wat gedronken worden. De kinderen hadden een leuke morgen gehad en hadden nog wel langer willen blijven.

Op 8 februari was onze jaarlijks terugkerende activiteit. Met leden van kleine landschapselementen hebben we in de Gemondesestraat een houtwal afgezet. Ook werden de wilgen met veel enthousiasme geknot. Na gedane arbeid liet iedereen zich de soep met stokbrood goed smaken.

Op 15 maart hebben we met de kinderen padden en kikkers overgezet, onder leiding van Bert en Annie Vervoort en Jeanne Soetens. Samen hebben we ruim 300 amfibieën overgezet. Een heel mooi resultaat.

In de maanden april, mei en juni hadden we, zoals zoveel anderen, geen activiteiten vanwege corona. Ook onze introductie in groep 5 van de basisschool en het bijenproject in groep 7 konden hierdoor niet door gaan.

Op vrijdag avond 3 juli hadden we toch nog een manier gevonden om het seizoen voor de kinderen leuk af te sluiten. We hebben in kleine groepjes een speurtocht met opdrachten gedaan door de Rouwbommel en daarna konden de kinderen zich vermaken met midgetgolf en natuurlijk in de speeltuin.

In september starten we ieder jaar weer met ons nieuwe seizoen. Dit seizoen bestaan we 30 jaar en daarvoor zijn een aantal kinderen geïnterviewd op onze akkerrand.

Op 20 september hadden we onze inloop morgen op de akkerrand aan de Heuvelstraat. Veel van onze leden waren aanwezig en ook een aantal belangstellende kinderen. Ook hierna stond er een leuk stukje in de plaatselijke kranten.

De installatie van de nieuwe leden was op zondag 20 september. We hebben er voor dit seizoen weer 9 nieuwe leden bij, waarvan 4 aspirant leden. Ons totaal staat nu op 19 leden. Gelukkig zit er een stijgende lijn in. Na de pauze hebben we, samen met Sjan Habraken en haar kinderen en kleinkinderen het bankje onthuld wat we hadden laten maken ter nagedachtenis aan Bert. Het is gemaakt door Martien Roestenburg en staat mooi op onze akkerrand. Hier is trouwens iedereen welkom om een keer te komen kijken.

Op 2 oktober zijn we 's avonds in groepjes op zoek geweest naar edelherten. Hier is altijd veel belangstelling voor, ook van andere familie leden. De eerste groep had nog 2 herten gezien. De rest

moest het doen met sporen. Maar iedereen was enthousiast en kan op een later tijdstip nog een keer gaan kijken.

Op 7 oktober zijn we met de kinderen in de Geelders naar paddenstoelen wezen zoeken. Er waren er voldoende te vinden en ook het verschil van plaatjes en buisjes zwammen was goed te zien.

In december hebben we bij de kinderen allemaal een bouw pakketje voor een voederhuisje afgeleverd. Hierna konden ze via de life stream volgen hoe het in elkaar gezet moest worden.

Omdat er dit jaar geen kerstmarkt was hebben we onze vogeltaarten via facebook aan de man (of vrouw) proberen te brengen. Normaal zouden we ze met de kinderen versierd hebben, maar ook dit kon vanwege corona niet. We hebben dus zelf de handen uit de mouwen moeten steken. Hierna zijn alle taarten thuisgebracht of opgehaald.

Op onze akkerrand zijn weer 10 nieuwe bomen geplant, in samenwerking met de natuurwerkgroep en de imkervereniging, omdat eerder de grote wilgen gerooid zijn vanwege de watermerk ziekte. Er zat veel dood hout in de wilgen, wat gevaarlijk was i.v.m. vallende takken. Ook heeft de imkervereniging "De Honingbij" bij de bank van Bert een appelboom geplant ter ere van hun 85 jarig bestaan.

Het was jammer dat niet al onze activiteiten door konden gaan. Hopelijk wordt het komend jaar weer wat normaler.

Margreet van Ruremonde

Dynamiek in het buitengebied

Ook wij ontkomen er niet aan. De gemeente Boxtel, als onderdeel van de RES-NO-Brabant, heeft in juli 2017 de Visie Duurzaam Boxtel 2030 vastgesteld en daarin is de ambitie opgenomen om in 2030 energieneutraal te zijn. Dit impliceert o.m. de aanleg van zonnenvelden.

De initiatieven tot het aanleggen van zonnenvelden worden, naast dat ze moeten voldoen aan de zogenaamde zonneladder*, volgens een bepaalde systematiek beoordeeld en gewogen. Voor de inhoudelijke beoordeling wordt een advies gevraagd aan de Werkgroep Uitvoering Bestemmingsplannen Buitengebied Boxtel (WUBBB), die wordt aangevuld met maximaal twee door het college aangewezen externe deskundigen ter ondersteuning van de werkgroep. Daarbij wordt het initiatief getoetst aan de Beleidsregel Kwaliteitsverbetering voor het Buitengebied (gemeente Boxtel, 2015).

Voor onze werkgroep is vooral onderstaand criterium van belang:

De biodiversiteit op en direct nabij de projectlocatie moet toenemen.

Een initiatief moet voorzien zijn van een plan waaruit blijkt in welke mate dit, in vergelijking met de bestaande situatie, het geval is. Daarbij wordt in de beoordeling gekeken naar de verscheidenheid van leven en de versterking van ecosystemen. Hierbij dient gebruik gemaakt te worden van Beleidsregel kwaliteitsverbetering voor het buitengebied (gemeente Boxtel, 14 april 2015) en daarbij behorende Handreiking kwaliteitsverbetering voor initiatiefnemers in het buitengebied van Boxtel (juni 2015). In de groen blauwe mantel geldt de ambitie om de biodiversiteit te verbeteren omdat dit een buffergebied is waar het Natuur Netwerk Brabant (NNB) gekoppeld is aan water. Als hier de biodiversiteit toeneemt is het effect groter door de ligging ten opzichte van het NNB dan wanneer je biodiversiteit verbetert in 'gemengd landelijk gebied'. Ook voor het 'gemengd landelijk gebied' geldt de ambitie om de biodiversiteit te verbeteren, maar die ambitie is hoger voor de groen blauwe mantel.

Het initiatief moet een bijdrage leveren aan het ontwikkelen van nieuwe natuur. De gemeente heeft een taakstelling in het realiseren van nieuwe natuur binnen het Natuurnetwerk Brabant. Het Groenontwikkelfonds Brabant heeft hiervoor een businessmodel ontwikkeld. De percelen die in of tegen het Natuurnetwerk Brabant liggen en nog niet als 'natuur' zijn bestempeld kunnen worden ingericht met zonnepanelen en landschapselementen. Over het algemeen liggen die percelen in de groen blauwe mantel. Omdat het Groen Ontwikkelfonds Brabant de opdracht heeft om de ontwikkeling van natuur op deze locaties te stimuleren kan het fonds een gedeelte van de grondwaardedaling voor haar rekening nemen en is er in deze businesscase ruimte om ongeveer 30% van het perceel in te zetten voor hagen, struwelen, waterpoelen en andere natuur/landschapselementen of om de panelen verder uit elkaar te zetten. De zonnepanelen blijven vervolgens 15 jaar staan. In deze periode kan zich tussen de panelen bijvoorbeeld bloemrijk grasland ontwikkeld worden. Na 15 jaar worden de panelen verwijderd en blijft er natuur over. De opbrengsten van de zonnepanelen hebben gedurende 15 jaar als cofinanciering gediend voor de ontwikkeling en bekostiging van de natuur. Dit biedt vooral kansen voor nieuwe natuur die nog verworven en ingericht moet worden.

Vanuit provinciaal beleid worden alleen natuurgebieden uitgesloten en zijn tijdelijke zonneparken afweegbaar in het Gemengd landelijk gebied en Groen blauwe mantel.

Daarnaast worden in het provinciaal beleid aardkundig waardevolle gebieden en cultuurhistorische vlakken (zoals de bolle akkers in Liempde) uitgezonderd.

Onze gemeente wil meer gebieden beschermen door ze vrij te waren:

-Delen van het Dommeldal vanwege belangrijke archeologische en cultuurhistorische waarden.
- Het gebied ten Zuiden van Liempde. Dit is in de provinciale Interim omgevingsverordening aangeduid als attentiezone waterhuishouding binnen het thema natuur en is bedoeld om natte natuurparels te beschermen. In dat gebied mag de waterhuishouding niet verstoord worden. Door de aanleg van een zonnepark wordt de grond geroerd en afgedekt en dit kan schadelijke gevolgen hebben voor de waterhuishouding. De natuurwaarden in het gebied worden door de gemeente en Brabants Landschap versterkt (hooilanden). Deze gebieden bezitten belangrijke waarden en is er voor alsnog voldoende ruimte om zonneparken te realiseren in de overige gebieden. Deze gebieden worden daarom uitgesloten op basis van landschappelijke kwaliteit.

Zonneparken worden ook aangelegd op voormalige landbouwgrond. Dit kan leiden tot een verhoging van de natuurwaarden, omdat bemesting en het gebruik van bestrijdingsmiddelen niet nodig zijn. Uit onderzoek van Wageningen Environmental Research (februari 2021), in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, blijkt dat er in werkelijkheid nog te weinig aandacht is voor de biodiversiteit. Met name het beheer kan nog veel beter.

Maaien en afvoeren, kiezen voor een zuidopstelling (hoe meer ruimte er tussen de tafels met panelen is, hoe hoger de soortenrijkdom) en gemeentelijke monitoring zijn aandachtspunten.

** De zonneladder:*

- Trede 1: Je eerst het potentieel voor zonnepanelen op daken moet benutten;

- Trede 2: Je vervolgens het potentieel benut in zonneparken in of nabij het stedelijk gebied. - Trede 3: Pas in de laatste plaats het potentieel voor zonneparken in het buitengebied benut,

waar de inpassing in het netwerk vaak kostbaar is.

Marcel van de Langenberg, Wubbb-lid en coördinatie RO-werkgroep

Jaarverslag Werkgroep Kleine Landschapselementen 2020

We zijn het jaar gestart met werkzaamheden aan de Herscheweg. Deze keer hebben we een singel gesnoeid en een aantal wilgen geknot. Langs deze fietspad komen we een paar keer per jaar omdat het veel werk is en we niet alles in een keer kunnen onderhouden. Dit is ook een van de weinige plekken waar veel mensen langs komen. Het is dan ook leuk om belangstelling te hebben van de passerende fietsers en wandelaars.

Op de tweede werkdag in februari kregen we hulp van de kinderen en begeleiders van de Jeugdnatuurwacht. Iedereen ging met goede moed aan de slag. De mannen gingen zagen in de singels langs de oeverwaluwand en de kinderen hebben wilgen geknot.

Na afloop was er voor iedereen soep met stokbrood.

De derde werkdag stond gepland op 7 maart maar net als vorig jaar hebben we een warme winter gehad. De lente liet zich daarom al snel zien en doordat het overal erg nat was door de vele regen hebben we deze werkdag laten vervallen.

Om het seizoen toch op een leuke manier af te sluiten hebben we plannen gemaakt om een gezamenlijke activiteit te gaan doen.

Deze plannen hebben we helaas uit moeten stellen door de coronacrisis.

We hebben in september langzaam de draad weer opgepakt en gestart met de jaarlijkse werkzaamheden nabij de Oeverwaluwand in Kasteren.

Ook de bermen langs het Duits lijntje zijn weer gekleppeld zodat er weer goed gewandeld kan worden.

Door de extra aangekondigde maatregelen waarbij we maar met maximaal 2 personen buiten mogen zijn hebben we onze werkzaamheden stil moeten leggen. Daar komt bij dat we leden hebben die in de risico-groep vallen en we geen onnodig risico willen lopen op besmettingen. We betreuren het zeer dat we het afgelopen seizoen niets meer hebben kunnen doen. De vooruitzichten voor 2021 zijn dat we hopelijk in september de draad weer op kunnen pakken.

Dorine Bekkers

Verslag PR-Commissie

Wát waren we tevreden over het programma dat we in elkaar gezet hadden voor 2020. Interessante lezingen en mooie excursies, voor elk wat wils. Dat er steeds meer mensen op af komen, geeft een goed gevoel en inspireert bij het bedenken van nieuwe ideeën. Hoe anders pakte het jaar uit.....Keer op keer probeerden we samen met het bestuur te bedenken wat er nog wél mogelijk was binnen de corona-beperkingen. Om steeds tot de conclusie te komen dat we nog steeds af moesten wachten. Zelfs tijdens het schrijven van dit stukje weet helemaal niemand wanneer we weer samen het veld in kunnen of weer een gezellige avond bij Jos en Miranda gaan hebben. Om dan meteen te bedenken dat zij het verre van gemakkelijk hebben vanwege de verplichte bedrijfssluiting.

Toch heeft deze trieste en sombere tijd ons ook wat mooie dingen gebracht. Digitaal vergaderen via Teams en Zoom kostte in het begin extra tijd omdat er altijd wel iemand geen beeld en/of geluid had. Na die kinderziektes bleek dat de vergaderingen vlotjes en doelmatig verlopen. Goed, sommige bestuursleden missen de koekjes en snacks van “normale” vergaderingen, maar dat terzijde.

De Mortelen

Mede dankzij onze eerdere excursies weten veel leden nu niet alleen de Geelders en Velder te vinden, maar andere mooie gebieden, die iets verder weg liggen. Denk aan het Wijboschbroek in Schijndel, het Vressels bos in Sint-Oedenrode of de Mortelen in Oirschot. En wanneer we daar wandelen of fietsen, dan moeten we ons gelukkig prijzen dat we in Het Groene Woud wonen, waar natuurschoon gewoon “om de hoek” ligt. Arme Randstedelingen die het met een druk stadspark moeten doen.

Voor 2021 is nog geen programma samengesteld. De onzekerheid werkt niet stimulerend. Maar wanneer straks wel van alles weer mogelijk is, dan hebben we volop keus uit wat we van plan waren in 2020!

Ton Popelier (mede namens Lisette Verhoeven. Toon Voets en Martien Roestenburg

Wolven in Brabant

De wolf is een iconische diersoort, die bij de een bewondering en bij de ander angstgevoelens oproept. “Hij hoort hier niet thuis”, zo roepen velen, maar dat is onzin. Je hoeft niet lang te zoeken om tot de conclusie te komen dat wolven al sinds mensenheugenis in Brabant rondliepen. Lees maar eens over de wolvenjachten op landgoed Velder in Ger van den Oetelaars lijvige boekwerk. En ook het nieuwste pareltje van Liempde, de Rouwbommel, heeft een connectie met wolven: Ger achterhaalde het berichtje dat daar in de 16^e eeuw een nest jonge wolven gevonden werd. De wolf voelde zich thuis in Brabant met zijn bossen, heide en woeste gronden. Totdat de mens genoeg van hem kreeg en uitroeide. In alle ons omringende landen gebeurde hetzelfde. De wolf werd een dier uit sprookjes waar weinig goeds over te vertellen viel.

Na het opdoeken van het IJzeren Gordijn doken er vanuit Polen weer wolven op in Duitsland. Binnen 10 jaar wisten die zich over het gehele Oosten van het land te verspreiden. Volgens officiële

Wolf Billy (wildcamera TP)

inventarisaties telt Duitsland inmiddels meer dan 100 roedels! Al deze roedels brengen jongen voort, die op eenjarige leeftijd op zoek gaan naar een eigen leefgebied. Daarbij leggen ze afstanden af die ons doen duizelen. In het voorjaar van 2020 werd Haarsteeg opgeschrikt door zo'n jonge Duitse wolf, die zich vastgelopen had in de verstedelijkte omgeving van Den Bosch. Daar richtte hij forse schade aan onder koppels schapen, die onbeschermd in de polder stonden. De pers smulde er van, schapenhouders kregen er

slapeloze nachten van en iedereen gaf iedereen de schuld waarom niet werd ingegrepen. Wolven experts riepen al jaren dat dit stond te gebeuren, maar zoals altijd werd pas naar hen geluisterd toen het eigenlijk al te laat was. Uiteindelijk vertrok deze wolf naar België waar hij de bijnaam Billy kreeg, om door te lopen naar de Vogezen. Daar kwam een einde aan zijn praktijken, want hij werd er (legaal) afgeschoten.

Lang kon Brabant niet opgelucht ademen, want in de zomer vestigde een wolf zich op de Strabrechtse Heide bij Heeze. Ruim een eeuw nadat de laatste wolf in Brabant juist dáár gezien werd. Verrassend genoeg blijkt deze wolf niet uit Duitsland maar uit Frankrijk te komen. Zijn aanwezigheid blijft niet onopgemerkt. Hij laat zich hoogst zelden zien of op een wildcamera zetten, maar weet wel regelmatig schapen en damherten te doden.

Twee maanden terug liet een andere wolf zich gelden bij schapenhouders in Berghem, Rosmalen en Empel, voor hij terugkeerde naar Duitsland. We moeten er rekening mee houden dat er keer op keer nieuwe, jonge wolven vanuit Duitsland of Frankrijk een kijkje komen nemen in Brabant. Het is beslist niet uitgesloten dat ze zich zelfs gaan vestigen in Het Groene Woud.

De wolf hoort hier beslist thuis, en heeft zelfs oudere rechten dan wij mensen. De grote vraag is echter of wij nog ruimte voor hem willen maken. De aanwezigheid van wolven leidt tot verhitte discussies met schapenhouders, die zich gedwongen zien om hun schapen voortaan 's-nachts binnen wolfwerende (elektrische) rasters te plaatsen. Dat kost hen extra tijd en moeite, iets waar ze niet zelf voor gekozen hebben. En een moment van onachtzaamheid kan zomaar door een wolf afgestraft worden. Maar kun je het een wolf kwalijk nemen dat hij een gemakkelijke prooi grijpt, in plaats van achter een ree aan te jakkeren of met gevaar voor eigen leven probeert een big van een wild zwijn te verschalken?

Onze provincie heeft een Wolvenplan klaar liggen en reserveert er geld voor om subsidies te verschaffen aan schapenhouders die voorzorgsmaatregelen willen treffen. De oudere garde voelt zich met de rug tegen de muur gezet, maar de jongere generaties begrijpen gelukkig dat de wereld om hen heen aan het veranderen is. Een wereld waarin weer plaats is voor diersoorten die onze voorouders meedogenloos uitgeroeid hebben. Het zal een kwestie van lange adem worden.....

Ton Popelier (Regiocoördinator Brabant Wolvenmeldpunt)

Werkgroepen NWG Liempde

Gidsenwerkgroep

Henk van Boxmeer
Ad de Kort
Eric van Oijen
Ger van den Oetelaar
Toon Ondersteijn
Bernadette Roestenburg
Lex Schregardus
Jeanne Soetens
Bert Vervoort
Karel Voets
Jan Zandbergen
Jeanne Zandbergen
Wilhelmien vd Biggelaar

Kleine Landschaps

Elementen

Dirk Eijkemans
Jan van der Heijden
John Joosten
Mario Knoops
Ad de Kort
Marcel vd Langenberg
Maik Bekkers
Casper Ganzenboom
Maria Joosten
Co Kramer
Karel Voets
Martien Roestenburg
Bert Termeer
Driek Termeer
Kees van de Griendt
Frans van Giersbergen
Frans Wouters
Jan van Lierop
Henk van der Velden
Lex Schregardus
Dorine Bekkers

Paddenwerkgroep

Tiny vd Griendt
Maria Jeurissen
Daan Knoops
Dirk Eijkemans
Jolan van Herwaarden
Ad de Kort
Annie Vervoort
Lex Schregardus
Kees van de Griendt
Margreet v. Ruremonde
Jeanne Soetens
Karel Voets
Toon Ondersteijn
Bert Termeer
Bernadette Roestenburg
Bert Vervoort

Plantenwerkgroep

Jan van Dingenen
Annemiek Grunfeld
Rien Ondersteijn
Gerrie de Rooij
Bernadette Roestenburg
Margreet van Ruremonde
Frans Vlamings
Anneke van der Waaij
Maarten van der Waaij

Vogelwerkgroep

Thieu van Gestel
Jan van der Heijden
Daan Knoops
Leo van de Laar
Toon Ondersteijn
Dirk Eijkemans

Nestkastenwerkgroep

Thieu van Gestel
Daan Knoops
Rien Ondersteijn
Trees Timmermans
Dirk Eijkemans

Werkgroep RO

Ad de Kort
Karel Voets
Marcel vd Langenberg

Werkgroep PR

Lisette Verhoeven
Toon Voets
Martien Roestenburg
Ton Popelier

De coördinator van de werkgroepen staat vet gedrukt.

Printservice: Kopie & Print

D'n einder

